

Láhka (2009:724) našuvnnalaš unnitloguid ja unnitlogugielaid birra

/Boahdá fápmui:2010-01-01/

Almmolaš njuolggadusat

1 § Dát láhka sisdoallá njuolggadusaid našuvnnalaš unnitloguid, našuvnnalaš unnitlogugielaid, hálddahušguovlluid ja rievtti birra geavahit unnitlogugielaid hálddahuseiseválddiid ja duopmostuoluid luhtte ja njuolggadusaid muhtin geatnegasvuodaid birra ovdaskuvladoaimmas ja boarrásiidfuolahusas. Láhka sisdoallá maid njuolggadusaid lága geavaheami čuovvuma birra.

2 § Juvddálaččat, romálaččat, sápmelaččat, ruotasuopmelaččat ja duortnusleagihat leat našuvnnalaš unnitlogut Ruota geatnegasvuodaid mielde mat čuvvot Eurohparáđi rámmakonvenšuvnna suoji birra našuvnnalaš unnitloguide (SÖ 2000:2) ja eurohpaláš njuolggadusa riikaoasse- dahje unnitlogugielaid birra (SÖ 2000:3).

Giellalágas (2009:600) almmuhuvvo ahte našuvnnalaš unnitlogugielat leat suomagiella, jiddisch, meāngiella, románi chib ja sámegiella.

3 § Hálddahuseiseválddit galget go dárbbášuvvo heivvolaš vuogi mielde juohkit dieđuid našuvnnalaš unnitloguide sin rivttiid birra dán lága mielde.

4 § Giellalágas (2009:600) almmuhuvvo ahte stáhtas ja gielddain lea sierra ovddasvástádus suddjet ja ovddidit našuvnnalaš unnitlogugielaid.

Stáhtta ja gielddat galget maid muđui ovddidit našuvnnalaš unnitloguid vejolašvuodaid doalahit ja ovdánahttit kultuvrraset Ruotas. Mánáid ovdáneapmi kultuvrralaš identitehtas ja geavaheapmi iežas unnitloguielas galgá erenoamážit ovddiduvvot.

5 § Hálddahuseiseválddit galget addit našuvnnalaš unnitloguide vejolašvuoda váikkuheapmái jearaldagain mat gusket sidjiide ja nu guhkás go lea vejolaš ráđđádallat unnitloguid ovddasteddjiiguin dakkár jearaldagain.

Hálddahušguovllut

6 § Hálddahušguovlun suomagiela várás oaivvilduvvojit gielddat Botkyrka, Eskilstuna, Jiellevárre, Hallstahammar, Haninge, Haparanda, Huddinge, Håbo, Giron, Köping, Bájil, Sigtuna, Solna, Stockholm, Södertälje, Tierp, Upplands Väsby, Upplands-Bro, Uppsala, Älvkarleby, Österåker, Östhammar ja Övertorneå.

Hálddahušguovlun meāngiela várás oaivvilduvvojit gielddat Jiellevárre, Haparanda, Giron, Bájil ja Övertorneå.

Hálddahušguovlun sámegiela várás oaivvilduvvojit gielddat Árjepluovve, Árviesjavrrie, Berg, Jiellevárre, Härjedalen, Jáhkámáhkke, Giron, Liksjoe, Maalege, Suarsa, Luspie, Straejmie, Upmeje, Vuoltjere, Åre, Älvdalen ja Luvlieluspie.

7 § Eará gielddat go dat mat almmuhuvvojit 6 § sáhttet maŋŋel almmuheami oažžut gullat hálddahusguvlui suomagiela, meāngiela dahje sámegiela várás. Mearrádus ahte okta gielda galgá oažžut gullat ovtta hálddahusguvlui váldo ráđđehusas. Ráđđehus oažžu mearridit njuolggadusaid dakkár eaktodáhtolaš searvama birra hálddahusguvlui.

Riekti geavahit suomagiela, meāngiela ja sámegiela eiseválddiid luhtte

8 § Ovttaskasain lea riekti geavahit suomagiela, meāngiela ja sámegiela iežaset njálmmálaš ja čálalaš oktavuodain ovttain hálddahuseiseváldiin man geográfalaš doaibmaguovlu ollát dahje muhtin muddui oktiivástida unnitlogugiela hálddahusguovlluin. Dát lea gustojeaddji áššiin main ovttaskas lea oassebealli dahje sadjásaš oassebeallái, jus áššis lea oktavuoha hálddahusguovlluin.

Jus ovttaskas geavaha suomagiela, meāngiela dahje sámegiela dakkár áššis, de lea eiseválddis geatnegasvuohta addit njálmmálaš vástádusa seamme gillii. Ovttaskasain mat váillahit juridihkalaš veahki lea dasa lassin riekti jus gáibidit oažžut čálalaš jorgalusa mearrádusas ja mearrádusákkain suomagillii, meāngillii ja sámegillii.

Eiseváldi galgá maid muđui rahčat váldit vuoste ovttaskasaid dáidda gielaide.

9 § Olggobealde hálddahusguovllu lea ovttaskasain riekti geavahit suomagiela, meāngiela ja sámegiela njálmmálaš ja čálalaš oktavuodain hálddahuseiseválddiid áššiin main ovttaskas lea oassebealli dahje sadjásaš oassebeallái, jus ášši sáhttá giedahallojuvvot bargoveagas mii hálddaša unnitlogugiela.

10 § Ovttaskasain lea álo riekti geavahit suomagiela ja sámegiela sin čálalaš oktavuodain Riikkabeaivvi áššeolbmáiguin. Dat seamme lea gustojeaddji ovttaskasaid oktavuodaide Vuoigatvuodakánsleriin, Oadjohálddahasain, Vearrodoaimmahagain ja Vealahanáittardeddiin áššiin main ovttaskas lea oassebealli dahje sadjásaš oassebeallái.

11 § Hálddahuseiseválddit galget doaibmat dan ovdii ahte gávdno bargoveahka mas lea máhttu suomagielas, meāngielas ja sámegielas gos dát dárbbášuvvo ovttaskasaid oktavuodain eiseváldiin.

12 § Hálddahuseiseválddit ožžot mearridit sierra áiggiid ja sierra báikki vuosteváldit guossin ovttaskasaid mat ságastit suomagiela, meāngiela ja sámegiela, ja maid doallat sierra telefonáiggiid.

Riekti geavahit suomagiela, meāngiela ja sámegiela duopmostuoluin

13 § /Ođđa namahus X § U:2009-

Dat gii lea oassebealli dahje sadjásaš oassebeallái vuoigatvuodaáššis dahje áššis leanarievttis, diggerievttis, gittaopmodatduopmostuolus, birasduopmostuolus dahje mearrariekteduopmostuolus mas lea duopmoguovlu mii ollát dahje muhtin muddui oktiivástida gielldaiguin Jiellevárre, Haparanda, Giron, Bájil ja Övertorneå lea riekti geavahit suomagiela dahje meāngiela vuoigatvuodaášši dahje ášši giedahallamis, jus vuoigatvuodaáššis dahje áššis lea oktavuoha muhtin dáiguin gielldaiguin. Dat seamme lea gustojeaddji sámegillii duopmostuolus duopmoguovlluin mii ollát dahje muhtin muddui oktiivástida

gielddaiguin Árjepluovve, Jiellevárre, Jáhkámáhkke dahje Giron, jus vuoigatvuodaáššis dahje áššis lea oktavuohta muhtin dáiguin gielddaiguin.

Riekti geavahit suomagiela, meāngiela ja sámegiela siskkilda maid daid duopmostuoluid gosa duopmu dahje mearrádus vuoigatvuodaáššis dahje áššis mii oaivvilduvvo vuosttaš oasis váidojuvvo.

13 § /Boahdá fápmui :2010-02-15/

Dat gii lea oassebealli dahje sadjásaš oassebeallái vuoigatvuodaáššis dahje áššis hálddahusrievttis, diggerievttis, gittaopmodatduopmostuolus, birasduopmostuolus dahje mearrariekteduopmostuolus mas lea duopmoguovlu mii ollát dahje muhtin muddui oktiivástida gielddaiguin Jiellevárre, Haparanda, Giron, Bájil ja Övertorneå lea riekti geavahit suomagiela dahje meāngiela vuoigatvuodaášši dahje ášši giedahallamis, jus vuoigatvuodaáššis dahje áššis lea oktavuohta muhtin dáiguin gielddaiguin. Dat seamme lea gustojeaddji sámegillii duopmostuolus duopmoguovlluin mii ollát dahje muhtin muddui oktiivástida gielddaiguin Árjepluovve, Jiellevárre, Jáhkámáhkke dahje Giron, jus vuoigatvuodaáššis dahje áššis lea oktavuohta muhtin dáiguin gielddaiguin.

Riekti geavahit suomagiela, meāngiela ja sámegiela siskkilda maid daid duopmostuoluid gosa duopmu dahje mearrádus vuoigatvuodaáššis dahje áššis mii oaivvilduvvo vuosttaš oasis váidojuvvo.

(Láhka 2009:857)

14 § Riekti geavahit suomagiela, meāngiela dahje sámegiela vuoigatvuodaáššiin dahje áššiin duopmostuoluin 13 § mielde siskkilda rievtti guoddit áššebáhpiriid ja čálalaš duodaštusa dán gillii, rievtti oazžut áššebáhpiriid mat gullet vuoigatvuodaáššái dahje áššái njálmálaččat jorgaluvvon dán gillii ja rievtti njálmálaš šiehtadallamis duopmostuolus dán giela ságastit. Duopmostuollu galgá jorgalit áššebáhpiriid ja čálalaš duodaštusa ruohtagillii, jus ii leat čielgasit dárbbasmeahtun.

Duopmostuollu galgá maid muđui rahčat geavahit unnitlogugiela iežas oktavuodain oassebeliin dahje su sadjásaččain.

Visot vuoigatvuodaáššiin ja áššiin mat gullet riektái geavahit suomagiela, meāngiela dahje sámegiela duopmostuoluin 13 § mielde lea oassebealis dahje oassebeali sadjásaččas gii váillaha juridihkalaš veahki riekti jus gáibiduvvo oazžut duopmomearrádusa ja duopmoákkaid dahje mearrádusa ja mearrádusákkaid čálalaččat jorgaluvvon dán gillii.

15 § Dat gii hálida geavahit suomagiela, meāngiela dahje sámegiela vuoigatvuodaášši dahje ášši giedahallamis duopmostuolus 13 § mielde galgá gáibidit dan vuoigatvuodaášši dahje ášši álgaheami oktavuodas dahje vuosttaš gearddi go oassebealli galgá cealkit vuoigatvuodaáššis dahje áššis.

Gáibádus oazžut jorgalusa 14 § goalmát oasi mielde galgá dahkkot vahku siste mañnel go duopmu dahje mearrádus dieđihuvvo, jus dakkár gáibádus ii leat dahkkon ovdal vuoigatvuodaášši dahje ášši giedahallamis.

Jus gáibáduš geavahit unnitlogugiela dahje oažžut jorgalusa dahkko mañnel dan mii boahdá ovdan vuosttaš ja nuppi oasis, de dat oažžu hilgojuvvot. Dakkár gáibáduš oažžu maid hilgojuvvot jus lea čielggas ahte das lea heivemeahttun ulbmil.

16 § Jus ovttá oassebealis dahje oassebeali sadjásaččas lea riekti geavahit suomagiela, meangiela dahje sámegiela riektegeavvamis, de galgá dulka geavahuvvot riektegeavvanlága 5 kapihttala 6 ja 8 §§ ja 33 kapihttala 9 § mielde ja hálddahušproseassalága (1971:291) 50 ja 52 §§ mielde.

Suomagiella, meangiella ja sámegiella ovdaskuvladoaimmas ja boarrásiidfuolahusas

17 § Go okta giella hálddahušguovllus fállá saji ovdaskuvladoibmii skuvlalága (1985:1100) 2 kapihttala, 1 ja 7 §§ mielde, de galgá giella fállat mánáide geaid fuolaheaddjit gáibidit dan saji ovdaskuvladoibmii gos olles dahje oassi doaimmas jođihuvvo suomagillii, meangillii ja sámegillii.

18 § Giella hálddahušguovllus galgá fállat dasa gii dan gáibida vejolašvuoda oažžut olles dahje osiid dan bálvalusas ja fuolahusas mii fállajuovvo boarrásiidfuolahusa rámma siskkobealde dakkár bargoveagas mii hálddaša suomagiela, meangiela ja sámegiela. Dat seamme lea gustojeaddji giellaide olggobealde hálddahušguovllu, jus gielladas lea bargoveahka mas lea máhttu gielas.

Spiehkastagat

19 § Jus gávdnojit sierra ákkat, de oažžu ráđdehus dieđihit njuolggadusaid ahte muhtin eiseváldi ráđdehusa vuolde galgá spiehkastuvvot 8 § geavaheamis. Vástideaáddji lea gustojeaddji mañnel ráđdehusa fápmudeami leanadiggái ja gildii go lea sáhka gielladas eiseváldiin.

Čuovvun j.n.a.

20 § Hálddahušiseváldiid geavaheapmi dán lágas galgá čuvvojuvvot. Ráđdehus dieđiha njuolggadusaid mii eiseváldiid dahje mat eiseválddit ovddasvástidit čuovvuma. Dát čuovvunovddasvástáduš ii mearkkaš gáržžideami bearráigeahččanovddasvástádušas mii gullá eará eiseváldiide.

21 § Eiseváldi čuovvunovddasvástádušain galgá dasa lassin bagadallama, diehtujuohkima ja seammassullasaš doaimma bokte veahkehit eará hálddahušiseváldiid lága geavaheami oktavuodas.